

STROKOVNA ODGOVORNOST V GEOTEHNIKI

Uvodno predavanje

Za uspešno in koristno gradnjo raznih objektov imajo po navadi zasluge mnogi strokovnjaki, od gospodarskih planerjev, urbanistov, investitorjev, projektantov, pa vse do izvajalcev in uporabnikov. Njihovo udejstvovanje pri gradnji temelji na prostovoljni odločitvi. Če pa med gradnjo ali po njej nastopijo večji problemi ali pride do poškodovanja objekta ali celo do njegove porušitve, pa se odnosi med vsemi preje naštetimi udeleženci urejajo s prisilnimi normami kot jih določajo zakoni. To zelo občutljivo področje seveda zahteva dopolnjevanje in tesno sodelovanje med pravno in gradbeno znanostjo. Na splošno so pri nas zakonska določila še nedodelana in pomanjkljiva. Regulativa: zakoni, predpisi, zaporedje faz projektiranja in izvedbe, naj bi v prvi vrsti preprečevala dogodke, iz katerih izvira povzročitev škode, šele v drugem planu naj bi izpostavila krivca in povrnitev škode. Zakoni morajo biti jasno definirani in ne smejo že v naprej dopustiti izključitve odgovornosti nekaterih udeležencev.

Nujno potrebno bi bilo uvesti v celotni proces graditve, od ideje do projekta, izvajanja, uporabe in končno tudi odstranitve objekta, sisteme zagotavljanja kakovosti, ki nedvoumno in v naprej določajo celoten proces v skladu z veljavno regulativo, tako glede udeležencev v procesu kot tudi glede potrebnih kontrol, preiskav in nadzora ter časa, ki je za to potreben, skupaj z ustrežno dinamiko finansiranja.

Danes pri nas v večini segmentov gradbene prakse znaten delež preprečevanja napak sloni na reviziji projektov in nadzoru gradnje. V nekaterih državah prevzemajo pomembno vlogo pri zmanjšanju verjetnosti pojava škode tudi zavarovalniške družbe, ki se pojavijo kot zainteresirana stran v celotni verigi udeležencev.

V gradbeni stroki na splošno, še posebno pa v geotehniški stroki, nastopamo v vlogi projektantov ali izvajalcev, torej na strani, ki je navadno odgovorna za neko kritično stanje oziroma se tako smatra. Klasična konfrontacija: naročnik + uporabnik proti projektantu + izvajalcu, mnogokrat ne ustreza nastali situaciji. V praksi pravzaprav najpogosteje vsi soudeleženci pri načrtovanju gradnje in njeni realizaciji nosijo nek del odgovornosti in šele podrobna analiza posameznega spornega primera lahko bolj ali manj pravično pokaže vpliv na dogodek. Seznanjanje z obstoječo zakonsko regulativo in njenimi pomanjkljivostmi bi bil pomemben doprinos današnjega srečanja, vendar žal to presega že v naprej določeni časovni termin.

Z namenom zagotavljanja strokovnosti in varovanja javnega interesa na področju graditve objektov ter varstva tretjih oseb je bila pred petimi leti ustanovljena Inženirska Zbornica Slovenije (IZS). Trenutno 52 pooblaščenih inženirjev, ki so člani SloGeD, pripada matični sekciji gradbenih inženirjev ter 13 članov, ki pripadajo matični sekciji inženirjev rudarske in geotehnološke stroke. Vsi ti pooblašчени inženirji imajo opravljen strokovni izpit po Zakonu o graditvi objektov ter nekateri tudi po Zakonu o rudarstvu.

Člani IZS imajo pravice in dolžnosti, ki jih določajo zakon, statut in drugi akti zbornice. Ta skrbi za opravljanje strokovnih izpitov za odgovorne projektante, odgovorne vodje del in oseb, ki opravljajo strokovno nadzorstvo nad gradnjami. Dalje izvaja zbornica tudi nadzor nad izvajanjem kodeksa poklicne etike ter v zvezi z njim opravlja ustrezno svetovanje in naj bi skrbela za zavarovanje svojih članov pred odgovornostjo za škodo, ki bi utegnila nastati projektivnemu ali izvajalskemu podjetju, pri čemer pa je treba resnici na ljubo poudariti, da to še ni zaživel.

Kodeks poklicne etike združuje 16 pravil, kar je podano v knjigi Predpisi IZS ter v Uradnem listu, dodan pa mu je pravilnik o podrobnejši določitvi disciplinskih zadev ter poslovnik o delu disciplinskega tožilca, disciplinske komisije in disciplinskega sodišča.

Zakonska regulativa, pa naj bo še tako temeljita, predstavlja nek statičen element strokovne odgovornosti, ki je v bistvu širša in dinamična. Strokovna odgovornost postane kvalitetnejša zlasti z osebnim angažiranjem po čim boljšem znanju, po inovativnosti, z dobro organiziranim in vestnim delom, na katerega pa žal prepogosti časovni pritiski ne vplivajo pozitivno. Zelo pomembno je čim boljše sodelovanje vseh udeleženi pri preiskavah, pri študiji variant izvedbe, pri izdelavi končnega projekta ter dalje pri izvajalskih delih, vključno s težavami in presenečenji, ki jih je v naši stroki vedno pričakovati. Če se bomo tega vedno zavedali, potem bo cilj današnjega srečanja izpolnjen, izpolnjen pa bo tudi osnovni namen našega društva, to je napredek znanosti in prakse na področju geotehnike.

Ob tej priložnosti bi želeli tudi opozoriti, da naj se strokovne polemike rešujejo in razčistijo v strokovnih krogih ter z osebnimi stiki, ne bodimo plen iskanja senzacionalnih poročanj v medijih. Previdnost in trezen premislek pred javnim nastopanjem naj prispeva k tvornemu vzdušju pri reševanju problemov in k ugledu stroke v očeh javnosti, kar je končno tudi pomemben vidik strokovne odgovornosti.